Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Handläggare:
Maria Samuelsson Almén

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2017-12-19

HSN 2017-1817

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2018-02-20

Yttrande över motion 2017:46 av Dag Larsson (S) och Jens Sjöström (S) om att öka antalet allergologer inom Stockholms läns landsting

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig om att öka antalet allergologer inom Stockholms läns landsting. I motionen föreslår Dag Larsson (S) och Jens Sjöström (S) att hälso- och sjukvårdsnämnden ska ges i uppdrag att öka antalet ST-platser och öka ersättningen till ST-utbildningen inom tilläggsspecialiteten allergologi, samt förstärka arbetet och organisationen mellan specialistvården inom allergologi och primärvården för att tillgodose behovet av vidareutbildning.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2017-12-19
Motion 2017:46 av Dag Larsson (S) och Jens Sjöström (S)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i programberedningen för folkhälsa och psykiatri.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Av Stockholms läns landstings ”Mål och budget 2018 och plan för åren 2019–2021”, LS 2017–0452, framgår att landstingets struktur för utbildning behöver ses över. I syfte att effektivisera administrationen och stärka landstingets samordnade styrning av allmän- och specialiserings-tjänster (AT och ST) för läkare har fullmäktige beslutat att resurserna för detta samlas under hälso-och sjukvårdsnämnden. Enligt formuleringen i fullmäktiges budget så övertas ansvaret för AT-och ST-utbildningarna av hälso- och sjukvårdsnämnden från och med 2018.

I september 2017 tog hälso- och sjukvårdsnämnden beslut om inriktning, villkor och ersättning i vårdavtal gällande läkares specialiserings-tjänstgöring (HSN 2017-0891). I beslutet ställer sig hälso- och sjukvårds-

nämnden bakom inriktningen om skärpta avtalsvillkor som innebär att alla vårdgivare, oaktat driftsform, på anmodan av Stockholms läns landsting ska medverka i och tillhandhålla ST-platser. Genomförandet av den förändrade inriktningen är omfattande, exempelvis behövs en inventering och prioritering av de vårdavtal som ska justeras/förändras. Därefter behöver avtalstexter utformas i enlighet med den nya inriktningen. Enligt beslutet kommer de skärpta avtalsvillkoren införlivas i takt med att nya vårdavtal tecknas, vid revideringar av befintliga vårdavtal eller när behovet av ST-platser särskilt prioriteras inom något vårdområde. Beslutet omfattar även en grundmodell för ersättning vid åtagande om ST, vidare framgår att det så kallade utbildningsdirektivet ska utgöra styrdokument avseende tilldelning och nyttjande av landstingets utbildningsmedel. En process för planering, dimensionering, uppföljning samt utvärdering av ST, i vilken även kunskapsorganisationen föreslås involveras, har utarbetats och ska implementeras.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om läkares specialiserings-tjänstgöring (SOSFS 2015:8) reglerar legitimerade läkares vidareutbildning för att uppnå specialistexamen. Allergologi är en tilläggspecialitet och inom Stockholms läns landsting finns enligt Spesak i allergologi för närvarande två ST läkare inom allergologi. Landstingets skyldighet att tillgodose framtida behov av läkare inom olika specialiteter, samtidigt som vård-verksamheterna ansvarar för att personal finns i vårdverksamheterna för att ge god vård, påverkar dimensionering och prioritering mellan olika specialiteter. För att ytterligare säkerställa tillgången på specialistläkare har landstingsfullmäktige beslutat att utöka antalet ST fram till 2020. Detta framför allt inom specialiteterna akutmedicin, allmänmedicin och psykiatri. Vid fördelningen av de utökade utbildningsmedlen i det så kallade utbildningsdirektivet kommer ett antal bristspecialiteter att beaktas däribland allergologi.

Inom Stockholms läns landsting finns för närvarande ett antal insatser och aktiviteter för att tillgodose vårdpersonalens behov av vidareutbildning kring astma och allergisjukdomar. I uppdraget vårdval husläkarverksamhet med basal hemsjukvård finns godkänd astma/KOL mottagning som ett av flera kvalitetsområden, vilket kan generera målrelaterad ersättning vid uppfyllda krav. Ett sådant krav är att astma/KOL sjuksköterskan ska ha 15 högskolepoäng inom området astma, allergi och KOL.

Webbsidorna www.viss.nu och www.janusinfo.se innehåller behandling- och beslutsstöd vid luftvägs- och allergisjukdomar och utbildnings-

aktiviteter anordnas via Akademiskt specialistcentrum och medicinsk fortbildning inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Under 2018 kommer Stockholms läns landsting tillsammans med andra landsting att utveckla kunskapsstyrningen inom hälso- och sjukvården. På nationell nivå främjas samarbetet mellan landstingen och myndigheterna kring vårdprogram och andra kunskapsunderlag samt kring uppföljning av kvalitet och hälsoutfall. Stockholms läns landsting stödjer i detta arbete etablerandet av 19 nationella programområden med ekonomiska och personella resurser, varav ett område omfattar lung- och allergisjukdomar. En översyn av kunskapsstyrningen i regionen har startat med syfte att ge bättre kvalitet och hälsa till befolkningen och patienterna, så även inom astma- och allergiområdet. Under 2018 kommer även, i enlighet med uppdrag från landstingsfullmäktige, ett arbete att inledas, med att etablera ett kompetenscentrum för allergi och astma vid Sachsska barnsjukhuset för att ge evidensbehandlad behandling och rådgivning.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Kitty Kook Wennberg
Avdelningschef

MOTION
2017-09-12

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -09- 12
Dnr. LS 2017-1159

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

2017:46

Motion av Dag Larsson (S) och Jens Sjöström (S) om att öka antalet allergologer inom Stockholms läns landsting

Astma och allergi är stora folksjukdomar bland den vuxna befolkningen i Sverige. Över en fjärdedel av den vuxna befolkningen i Sverige har allergiska symtom och en tiondel har astma. I Stockholms län innebär det i antal omkring 440 000 personer med luftburen allergi, 87 000 personer med födoämnesallergi samt 175 000 personer med astma. Av dessa personer har tio procent svåra symtom och besvär och ska erbjudas bedömning och behandling av en specialistläkare inom allergologi. I takt med att befolkning växer ökar också förekomsten av dessa sjukdomar. Dessutom ökar allergier och astma bland barn, vilket varnar om att antalet vuxna med allergi kommer öka framöver.

Inom Stockholm läns landsting är bristen på allergologer, dvs. allergiläkare för vuxna befolkningen mycket allvarlig. Antalet uppgår till totalt 20 stycken (Årlig rapport 2017, Stockholm medicinska råd). Enligt uppskattningar från Stockholms medicinska råd, finns ett patientunderlag, för närmare 50 allergologer inom länet. I jämförelse med europeiska nivåer borde Stockholms läns landsting ha *minst* 35 allergologer för vuxna för att motsvara medelantalet allergologer i Europa. Dessutom, bland dagens allergologer är över hälften 60 år eller äldre, vilket gör bristen än mer akut när dessa går i pension inom några år.

I Stockholms läns landsting finns allergologer främst verksamma inom specialistvården på länets akutsjukhus och hos fyra vårdgivare inom vårdval specialiserad allergologi. De flesta patienter med allergi eller astmabesvär vårdas dock inom primärvården. Specialistläkare inom allergologi har därför även ett viktigt uppdrag att utbilda vårdpersonal på vårdcentralerna och specifikt på det 72 vårdcentraler med astma/KOL-mottagning.

I dagsläget finns två pågående specialistutbildningar (ST) i allergologi - två stycken på Södersjukhuset. Vårdverksamheterna inom Stockholms läns landsting har det senaste årtiondet varnat för att landstinget saknar en plan för kompetensförsörjningen inom specialistområdet allergologi. Nya allergologer utbildas inte i takt med pensionsavgångar och ökat vårdbehov. Läget är så illa att nästan inga nya ST-tjänster tillsätts. Dessutom vittnar vårdgivare inom vårdval specialiserad allergologi om stora svårigheter att kunna finansiera dessa ST-tjänster. Trots kunskap om det stora behovet av nya ST-tjänster inom allergologi har inte frågan om finansiering av nya utbildningar lösts.

Samhällskostnaderna för diagnoserna astma och allergi är stora. Bristen på allergologer leder till att patienternas behov inte tillfredsställs. Det finns ökad risk att patienterna får sämre livskvalité på grund av felaktig eller utebliven vård samt att kostnaderna för allergiska chocker eller andra komplikationer ökar. Denna situation är helt oacceptabla och onödig. Genom medvetna politiska beslut kan utvecklingen vändas.

Vi socialdemokrater anser att det är dags att tillföra mer resurser och rädda specialistkompetensen inom astma och allergier bland den vuxna befolkningen i Stockholms läns landsting. Om inget görs riskerar länet att stå helt utan allergologer inom en snar framtid.

I hälso- och sjukvårdsförförvaltningens svar på skrivelse från Socialdemokraterna gällande den akuta bristen på allergologer inom Stockholm läns landsting (HSN 2017-0755) beskrivs nya förutsättningar för ST-utbildningar och åtgärder i Mål och budget 2018. T ex har tillsättningen av ST-tjänster centraliserats till ST-Stockholm och ansvaret för utbildningarna har flyttats från landstingsstyrelsen till hälso- och sjukvårdsnämnden för att samverkan med vårdverksamheterna ska förbättras. Dessutom sker nu äntligen en viss ökning av ST-utbildningsplatser. Därför anser vi socialdemokrater att nu är tillfället att rädda specialistkompetensen inom allergologi!

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna landstingsfullmäktige att besluta:

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att tillskjuta särskilda resurser för att öka antalet ST-platser inom tilläggsspecialistområdet allergologi.

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag öka ersättning till ST-utbildningen inom allergologi för att finansiera utbildningen fullt ut för att förbättra möjligheterna fler vårdgivare att utbilda.

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att förstärka arbetet och organisationen mellan specialistvården inom allergologi och primärvården för att tillgodose behovet av vidareutbildning till personal på astma/allergi-mottagningar.

Dag Larsson (S)

Jens Sjöström (S)